

УДК 378

**ЄВІ ЧИ МОВНИЙ СЕРТИФІКАТ? РЕФОРМУВАННЯ УМОВ
ВСТУПУ ДО ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*Птиця Н. В., к.т.н., доцент
nataliya.ptitsa@gmail.com*

*Птиця Г. Г., к.т.н., доцент
gennadij.ptitsa@ukr.net*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Наявність різних рівнів у системі вищої освіти є відносно новою для нашої країни та передбачає присудження відповідних їм ступенів вищої освіти.

Рівні було визначено для систематизації знань, практичних навичок і умінь, способу мислення і професійних якостей та інших компетентностей, що здобуваються у закладі вищої освіти у відповідній галузі за певною кваліфікацією [1]. Рівнева система освіти складається з:

1 рівня – ступінь бакалавра;

2 рівня – ступінь магістра;

3 рівня освіти – доктор філософії (аспірантура).

До вступників для вступу на третій рівень освіти пред'являються певні вимоги та правила, а сам вступ відбувається за конкурсом. У поточному році Міністерство освіти взяло вектор на підвищення якості освіти і згідно нього підвищуються рівні іспитів «склав / не склав» на деякі спеціальності, а також впроваджується збільшення кількості зовнішніх випробувань при вступі. Вперше це відбувається при вступі на саме на третій рівень освіти до аспірантури.

Починаючи з 2024 року, додатковим (позаконкурсним) вступним випробуванням є Єдиний Вступний Іспит з іноземної мови (ЄВІ). Він є обов'язковим іспитом за загальними умовами вступу до аспірантури на усі спеціальності, який надає можливість, за умови успішного його складання (не менше 130 балів з іноземної мови і 100 балів з тесту загальних навчальних компетенцій), допуску до конкурсних вступних випробувань.

Умови прийому чітко визначають, що особи, які претендують на вступ, мають володіти певним рівнем іноземної мови, які необхідні для забезпечення фахового рівня та застосування практичних знань мови при проведенні наукових досліджень.

Іспит з іноземної мови впроваджений відповідно до рекомендацій Ради Європи [2] для забезпечення подолання мовного бар'єру між фахівцями різних галузей.

Можливість визначення об'єктивних критеріїв рівня володіння мовою спрямоване на покращення двостороннього визнання кваліфікацій, що сприятиме більш ефективному обміну фахівцями та налагодженій співпраці.

Також згідно Закону про застосування англійської мови в Україні надбання певного рівня володіння іноземною мовою сприяє підвищенню конкурентоспроможності фахівців та активізації процесів інтеграції українців у європейську спільноту [3]. Зокрема цим Законом врегульовано перелік категорій осіб, до яких застосовуються ці вимоги.

ЄВІ має на меті встановити чи спроможній майбутній здобувач магістратури та аспірантури вільно працювати та обробляти наукові джерела, що представлені іноземною мовою при цьому не втрачаючи достовірність представленої інформації. Також важливим є забезпечення вільного спілкування по темі наукового дослідження у міжнародних колах, представляти власні нароби та підтримувати науковий діалог.

Наразі вивчення англійської мови, враховуючи вектор розвитку нашої країни, стало досить поширеним серед молоді, яка приділяє цьому аспекту посилену увагу. Освоєння іноземної мови на курсах та у різних установах, як правило, закінчується отриманням сертифікату із зазначенням відповідного рівня володіння.

Оскільки Єдиний Вступний Іспит розраховані на рівень B1-B2, то виникає питання – чи можна замінити сертифікатом міжнародного зразка рівня B2 складання Єдиного Вступного Іспиту для вступу? Для отримання відповіді необхідно встановити умови та спрямованість існуючих видів тестів іноземної мови.

Для встановлення рівня володіння англійською мовою у категорії осіб, що не є носіями цієї мови застосовуються спеціально розроблені міжнародні іспити у вигляді оцінювальних тестів, які стандартизовані певним чином.

Складання таких міжнародних тестів є запорукою визнання їх результатів у всьому світі, оскільки вони базуються на системі Common European Framework of Reference (CEFR) – це міжнародний стандарт, який використовується для визначення та опису рівня володіння іноземною мовою. Система Common European Framework of

Reference використовує шкалу шести рівнів для встановлення рівня знання мови (таблиця 1).

Таблиця 1 – Шкала рівнів системи CEFR

A1	Begginer	Базовий рівень («рівень виживання»). Навички презентування себе, прості питання, орієнтування у вказівниках іноземної країни.
A2	Elementary	Можливість підтримувати просту бесіду, пояснити ситуацію, покликати на допомогу, пояснити проблему.
B1	Intermediate	Середній рівень. Можливість підтримувати бесіду на загальні та професійні теми, висловлювати власну думку, дивитися відеоконтент з субтитрами.
B2	Upper-Intermediate	Рівень вище середнього. Можливість вільного спілкування з носіями на різні теми, читання преси та книжок мовою оригіналу.
C1	Advanced	Просунутий рівень. Можливість сприйняття інформації, коли носій швидко говорить та має акцент, розуміння сталих висловлювань та фразеологізмів.
C2	Proficiency	Найвищий рівень знання. Знання мови прирівнюється до носія, відсутні будь-які перепони у розумінні чи спілкуванні.

Існує декілька видів міжнародних мовних тестів, що забезпечують об'єктивну оцінку навичок:

– International English Language Testing System (IELTS) міжнародний тест з англійської мови, що керується спільно Британською радою, Кембриджським університетом та «IDP Education Australia». Визнається у більшості ЗВО Австралії, Британії, Канади, Ірландії, Нової Зеландії та Південної Африки. Поділяється на два модулі: Academic Module – навчальний та для роботи в академічній сфері і General Training – для робочих віз та імміграції;

– Test of English as a Foreign Language (TOEFL). Міжнародний стандартизований тест. Якщо IELTS це британська англійська, то TOEFL це американська англійська, тому даний тест приймається багатьма університетами та коледжами у США та Канаді. Результати тесту приймаються і європейськими ЗВО;

– Cambridge English Language Assessment (CELA): Cambridge First (FCE), Cambridge Advanced (CAE), Cambridge Proficiency (CPE) – серія спеціалізованих міжнародних тестів розроблені на базі Кембриджського університету, що перевіряють знання на різних

рівнях володіння мовою, від початкового до високого. Cambridge First (FCE) – відповідає рівню B2 – Upper Intermediate. CAE відповідає просунутому рівню англійської – C1, а CPE засвідчує високий рівень володіння мовою, що порівнюється до носія – C2;

- Pearson Test of English, Academic (PTE Academic). Тест побудований на базі штучного інтелекту, що оцінює навички знання мови для академічного навчання та імміграції;

- Test of English for International Communication (TOEIC). Тестування знання мови, що оцінює практичні навички для комунікації саме у бізнес середовищі та професійних сферах;

- Business Language Testing Service (BULATS). Іспит міжнародного статусу, що спрямований на оцінку навичок знання мови у бізнесі;

- Duolingo English Test. Досить новий міжнародний іспит на знання англійської мови, що проходить онлайн з використанням мобільного додатку. Тест також використовується для прийому до університетів у деяких країнах, але перевіряє обмежену кількість навичок.

Як правило, іспити оцінюють чотири види навичок володіння мовою це усне та письмове мовлення, читання та аудіювання. Але різні тести мають різне призначення і відмінності, тому варто звертати увагу при виборі тесту, на те, які навички перевіряються та для яких потреб він підходить.

Сертифікати CELA визнані Міністерством освіти і науки України для випускників різних типів закладів вищої освіти. Також у Порядку прийому на навчання у 2024 році [5] зазначено: «Вступник до аспірантури, який підтвердив свій рівень знання іноземної мови дійсним сертифікатом англійської мови: TOEFL, IELTS та CELA не нижче рівня B2 чи аналогічного рівня звільняється від складання іспиту з іноземної мови. Їм не потрібно виконувати умову допуску до такого іспиту».

Отже, дійсним сертифікатом з представленого переліку (TOEFL, IELTS – діють 2 роки, CELA - безтермінова) не нижче рівня B2, який виданий офіційними сертифікованими центрами розробників цих тестів, можна замінити (за вибором вступника) складання Єдиного Вступного Іспиту для вступу до аспірантури у 2024 році.

Також, з огляду на світовий авторитет перелічених вище тестів, вважаємо доцільним розширення можливості застосування відповідних сертифікатів для підтвердження рівня знання іноземної мови при вступі на рівень бакалавра та магістра.

Література:

1. Рівні вищої освіти та наукові ступені. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rivni-vishoyi-osviti-ta-naukovi-stupeni> (дата звернення 10.03.2024).

2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. - К.: Ленвіт, 2003.-273с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.khotiv-nvk.edukit.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.pdf.

3. Проект Закону про застосування англійської мови в Україні. Режим доступу: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42201> (дата звернення 15.03.2024).

4. Які бувають міжнародні іспити з англійської мови і для чого вони потрібні. Режим доступу: <https://cases.media/en/article/yaki-buvayut-mizhnarodni-ispiti-z-angliiskoyi-movi-i-dlya-chogo-voni-potribni> (дата звернення 19.03.2024).

5. Порядки прийому на навчання в 2024 році: ключові норми та основні новації у сферах ФПО та ВО. Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2024/26.03.2024/Poryadok_pryyomu_na_navchannya_VO-26.03.2024.pdf (дата звернення 27.03.2024).